

Bárdos István

1947 – Morvay László – 2004

*Emlékező, emlékeztető sorok égi születésének
tizedik évfordulójára*

Morvay László személyében arra a képzőművészre emlékezünk, aki saját szavai szerint „mindig esztergomi”. Tíz évvel halála után ideje, hogy alaposabban megismerjük a pályaképiró Feledy Balázs által találóan Gilbert

Morvay László: Hal-táj 3. (tűzzománc)

Bécaud-hoz hasonló dinamikájú művészek az életét.

Nagyváradi családja előbb Budapestre, majd az 1940-es években Esztergomba költözött. Itt született 1947-ben László, aki a Petőfi Sándor Általános Iskolában folytatott tanulmányai alatt, **Kocsis József** rajztanár növendékeként, eredményesen szerepelt különböző országos rajzversenyeken. A Pannonhalmi Bencés Gimnáziumi érettségijét követően művész pályára készülve, 1966–1970 között **Heil Ferenc** esztergomi képzőművész körét látogatta. A kortárművészettel a család baráti köréhez tartozó **Dévényi Iván** és a Keresztény Múzeumban végzett munka révén került közeli kapcsolatba.

1970-ben sikerrel felvételizett az egri tanárképző főiskola rajz–földrajz szakára, ahol Blaskó János festőművész és a módszertanos Katona Zoltán stúdiukai alapozták meg tudását. Ez utóbbi hatására kezdett foglalkozni saját rajzoktatói módszertanának kidolgozásával. Friss diplomájával, a pesterzsébeti József Attila Általános Iskolában kapott katedrát. 1986-ban, a **Magyar Képzőművészeti Főiskolán** folytatott tanulmányait követően, megszerezte második diplomáját. Mesterei Patay László és Bráda Tibor festőművészek voltak.

Születésnapján, 1974. szeptember 4-én, megalapította a mai Morvay László Ifjúsági és Gyermek Képzőművészeti Stúdió Alapítvány jogelődjét, a Gaál Imre Ifjúsági és Gyermek Képzőművészeti Stúdiót. Nyaranta Bajnán, Zebegényben, Belsőbárándon, Abádszalókon és másutt táborozott növendékeivel. Arra törekedett, hogy a kör tagjai széles értelemben vett általános műveltségre, megalapozott művészettörténeti tudásra tegyenek szert, eleven kapcsolatba kerüljenek a kor művészegyéniségeivel.

Elérte, hogy saját alkotásaival együtt, a lehetségesek művei is nyomdafestéket kapjanak különböző országos lapok, folyóiratok hasábjain. Művészetpedagógiai munkája elismeréseként előadásokat tart Japánban, az Egyesült Államokban, Olaszországban és Németországban. A tokiói Kodály Intézet kiadta és évekig használta művészetoktatási módszertani könyvét. Fekete György meghívására 1979–1982 között a Budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára. 1982–1995 között a pécsi Janus Pannonius Egyetem Szépművészeti Tanészékének egyetemi adjunktusa. Közben néhány szemeszter erejéig speciális kollégiumot tart az ELTE Tanárképző Karán.

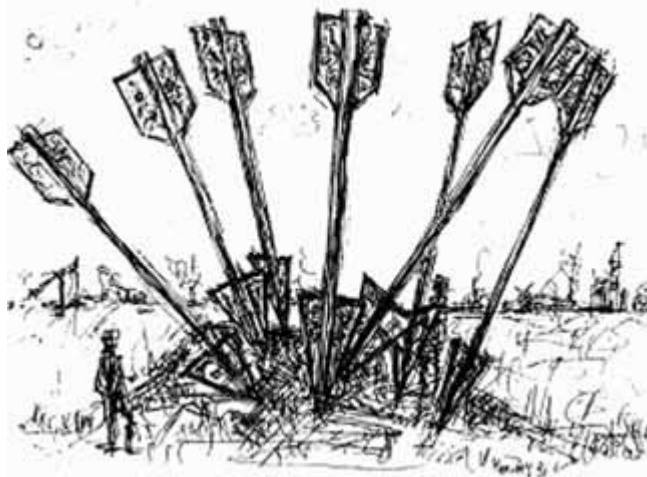
A **tűzzománctechnika** alapvető mesterségbeli tudását Morelli Edittől és Kátay Mihálytól tanulta. Vérbeli homo ludensként kipróbálta, hogy mire jut, ha a grafika néhány klasszikusának alkotását a tűzzománc műfajába transzformálja. E

játszadózás közben ráérezett a műfajban rejlő lehetőségekre, egyre több saját tűzzománcgrafikát készített. Kiállított művei hamar vevőre találtak. Ez is közrejátszhatott abban, hogy minden lehetőséget megragadott annak érdekében, hogy a pécsi egyetem rajz tanszékén bevezessék a tűzzománcoktatást, amit Magyarországon akkor még sehol sem tanítottak. Érdeemes felfigyelnünk arra, hogy ebben az időben hasonlóképp küzdött Rév-Komáromban Kopócs Tibor is, aki a gútai Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola tanáraként ekkoriban dolgozta ki a tűzzománcozás oktatásának módszertanát.

Folyamatosan jelen volt a hazai, az európai kiállítótermekben. Megismerték műveit az Egyesült Államokban, Algériában és Japánban is. Számos egyéni és olykor növendékeivel is közös tárlata közül most csak az esztergomiakat említem. Ezek közé tartoznak a grafikáit bemutató 1970-es, 1974-es, majd az 1977-es kiállítások.

A legutóbbi katalógusában Gittai István a következőket írja Morvay László művészetéről: „Jelképi kifejező ereje megnőtt ... bátran merít a gyermekrajzok szuggesztív erejű, népmesei világából, magas fokú technikai készségének tudatában most már új grafikai kifejezőmódokat keres. Kérdőjelekkel teli, nyugtalan világra lett, de ez a világ az övé, jelen van. Hozzánk szól, kortársaihoz, tanít minket és tanul tőlünk egyszerre.” A következő, 1991. évi esztergomi bemutatkozásának a Balassa Bálint Múzeum adott otthont. Az Esztergomi Művészek Céhe alapító tagjaként részt vett annak 1994. évi esztergomi, majd ugyanebben az évben Rév-Komáromban rendezett kiállításán. 1996 februárjában az íróbarát Onagy Zoltán nyitotta meg első esztergomi tűzzománc-kiállítását a Petőfi iskola HÍD Galériájában. „Bő egy évvel később, 1997. szeptember 4-én a Bazilika kupolájában láthatták alkotásait az ünneplő barátok. E napon került sor a Várszínház pódiumán a Szivárvány Kiadó ünnepi ajándékként kiadott »És oly ritkán, versek, képek (1972–1997)« című, maga illusztrálta kötet bemutatására. Az 1997-es esztendő más szempontból is mérföldkő az életében. Ekkor alakult meg ugyanis Kecskeméten a Tűzzománcművészek Magyar Társasága, amelynek haláláig volt elnöke.

50. születésnapjára készülve az Esztergom és Vidéke 1997. évi 9. számának Idő–Mű–Hely melléklete II. évfolyama 1. számában a következőket írja magáról „Egyedi grafikák, rézkarcok és litográfiák mellett már 15 éve készítek tűzzománcokat. Műveim figurálisak, klasszikus hagyományt őriznek, reneszánsz ihletésűek, főleg biblikus témájúak, etikai problémákkal és az emberi kapcsolatok ábrázolásával foglalkoznak, nem nélkülözik a humort és a szarkazmust sem.

Morvay László: Magyarok hét nyila (vázlat)

A vonal és a szín harmóniájának megteremtésén és egyénített megjelenítésén túl a különböző képzőművészeti technikák összeépítésével és megújításával foglalkozom.”

Egymás után születnek a **sorozatai**: a „Totemek és idolkok”, „Profán oltárok”, „Hét boszorka van”, a „Huncut táj”. Ezek sorát a 2003-ban készült „Hal-táj” zárja.

Munkásságának másik vonulatát a középületekben, köztereken elhelyezett alkotások sora képezi. Ezek sorát a dobogókői **BM Üdülő** 1988-ban készült falképe nyitja. Ezt követi az édesanyja emlékének ajánlott **Nagyvárad** **Vártemplom** 1992. május 17-én felszentelt oltár képe a versekben megénekelte édesanyjának is emléket állító „Márta mama” oltár, és a 14 nagyméretű zománcokból álló keresztút. 1993. au-

Morvay László: I. Szent István király – Honalapítás (tűzzománc, a harkányi kettős keresztút része)

gusztus 20-án **Harkányban** felszentelik a **ket-tős keresztutat**, amely a templom külső falán elhelyezett Krisztus keresztútja, vele szemben pedig hatalmas termésköveken a magyar történelemé. 1994-ben készült a Budapesti Rendőr Főkapitányság **Falképe**, valamint a **Tóti (Románia)** új építésű Római katolikus temploma számára a **tűzzománc szárnyas oltárkép és a 14 képből álló keresztút**. A sor 1996-ban az **Ópusztaszeren felállított** ötvenhat tűzzománctáblát magába foglaló „**A magyarok hétnyila**” című millicentenáriumi emlékművel folytatódott. A mű vázlatát lokálpatriótaként rövid írás kíséretében teszi közzé 1996-ban az Esztergom és Vidékében:

„A keresztény királyok és a keresztény magyarság első városának is ajánlom művemet, – bár némi szorongással.

Nekem ugyanis a gyermekkor díszletei oly szentek, hogy közéjük, abba a pompás térbe alkotói képzeletem is csak bátortalanul léphet. (Azért a megbízást nem utasítanám vissza...)

Hűtlennek kellett lennem, hogy a »pogány« magyarságnak is mementót állíthassak, a pusztába. Szövetségünk, első országlásunk színhelyére, Ópusztaszerre, amely Esztergom előtt az utolsó állomás!

Szüülőhelyem szellemének nyomata ott van a tűzzománctáblákon, a Keresztény Múzeum fényétől nyilaim is ékesebbek, s a Víziváros sok szerelmes zegzuga, a sziget csobogó csöndje mind-mind beköltöztek a képekbe.” (Idő–Mű–Hely II. évf. 1. sz. I.)

1998-ban születésnapján, szeptember 4-én adta be az esztergomi önkormányzat pályázatára készült, millenniumi emlékmű tervét, amellyel alkotói díjat nyert. 1999-ben, **Hévíz város millenniumi emlékműveként** elkészítette a 6 x 4 méteres 12 táblából álló, Szent Istvánt ikonszerűen ábrázoló tűzzománcképet.

2000-ben áldották meg a nagyváradi Evangélikus Óvoda részére készített tűzzománckokat. Ez a tíz méter hosszú mű, Mátyás király, János vitéz, Lúdas Matyi és más közismert magyar történelmi és mesefigura révén hozza közel a gyermekekhez a magyar kultúrát. A soroksári Szítás utcai óvoda falán öt kakaduból álló sorozatot helyezett el. E művek után visszatért a bibliai témákhoz. 2000–2001-ben a délvidéki **Szentmásh felújított temploma** számára elkészítette a bejárat fölötti „Feltámadott a Krisztus”-t, a templombelső „Ecce Homo” oltárképét és a Keresztutat.

Élete utolsó éveiben készültek Soroksár főterét ékesítő művei. Három a református templom tornyát, a Címer a zeneiskola homlokzatát díszíti. Utolsó nagy megrendelése az esztergomi Rudnay Sándor Kulturális Városvédő Egyesülettől érke-

zett. Ez Rudnay és Mindszenty bíborosokat, a Szent Koronát, Szent István királyt, valamint Szent Annát ábrázoló öt tűzzománcképből álló mű elkészítéséről szólt. A Mindszenty iskola díszudvarán 2002-ben avatták fel a Szent Annát ábrázoló, 130 x 250 centiméteres, 2003-ban pedig a Szent Istvánt és Szent Imrét ábrázoló tűzzománcképeit. Sajnos már nem készülhetett el a Rudnay és Mindszenty képe és a közöttük elhelyezkedő Szent Korona című alkotás. Az elkészült művekkel azonban teljesült Morvay László vágya, amely szerint „addig nem akarok meghalni, amíg Esztergomban nincs köztéri művem.”

Munkásságát 1978-ban, 1982-ben és 1986-ban Grafikai díjjal; 1981-ben: Budapest XX. kerületei Művészeinek Tavaszi Tárlata grafikai díjjal; 1992-ben: az Algériai Művészeti Fesztivál Sahara Grand Prix-díjával; 1995-ben: a Kecskeméti Nemzetközi Zománcképművészeti Alkotótelep Nagydíjával; 1998-ban: Esztergom város országos pályázata helyi millenniumi emlékmű megalkotására Alkotói-díjával; 2000-ben: a Szent Korona a Kortárs Zománcképművészetben Nagydíjával ismerték el.

Tagjai közé választotta a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, a Magyar Illusztrátorok Társasága, a Magyar Grafikusművészek Szövetsége, az Esztergomi Művészek Céhe. 1997–2004 között tagja és elnöke a Tűzzománcképművészek Magyar Társaságának. Alapítója a Gaál Imre Ifjúsági és Gyermekek Képzőművészeti Stúdiójának.

Méltán sorolhatjuk őt Esztergom olyan számon tartott művészeinek sorába, mint többek között Bajor Ágost, Einczinger Ferenc, Holló Kornél, Pirchala Imre, Scheiber Hugó. Tennünk kell azért, hogy 2017-ben esedékes 70. születésnapján, munkásságához méltó, nagyszabású kiállításal emlékezzen meg róla a város.

Morvay László portré, szoborral